

Aansprakelijkheid van verenigingen en bestuursleden

De aansprakelijkheidswetgeving is ingewikkeld. Bij menig verenigingsbestuurder slaat dan ook wel eens de schrik om het hart, als er 'geroepen' wordt dat de vereniging, dan wel de verenigingsbestuurder, persoonlijk aansprakelijk gesteld zou kunnen worden voor bepaalde schades. Het Watersportverbond krijgt dan ook regelmatig vragen over dit onderwerp. We zetten daarom graag een aantal algemene uitgangspunten over aansprakelijkheid op een rijtje.

Algemeen

Uitgangspunt bij aansprakelijkheid is dat een persoon (of een rechtspersoon) **schuld** moet hebben aan een voorval, dat leidt tot schade of persoonlijk letsel. En er is sprake van **schuld** bij zaken als **grove nalatigheid, kwader trouw, onrechtmatige daad, opzet en dergelijke**.

Wettelijke aansprakelijkheid

Als derden schade lijden als gevolg van een handeling van een persoon of rechtspersoon, dan kan die persoon of rechtspersoon daarvoor aansprakelijk gesteld worden. Een watersportvereniging is een rechtspersoon en daarmee slechts een papieren ding. Een watersportvereniging kan dus alleen maar handelen als levende personen (bestuurs- of commissieleden) iets doen uit naam van die vereniging.

Hoofregel is dat personen, die handelen uit naam van de vereniging en daarbij schade aan derden berokkenen niet persoonlijk aansprakelijk zijn; in dat soort gevallen is de vereniging als rechtspersoon aansprakelijk. Die persoon is echter wel persoonlijk aansprakelijk, indien:

- de vereniging niet ingeschreven zou zijn bij de Kamer van Koophandel, of
- de persoon niet gemachtigd is namens de vereniging te handelen, of
- de persoon op het moment van handelen wist dat de vereniging niet aan de door hem aan te gane verplichting zou kunnen voldoen.

Derden zijn in dit verband alle anderen dan de vereniging of de bestuurder zelf.

Bestuursaansprakelijkheid

In een beperkt aantal gevallen kan dus een bestuurder van een vereniging wel persoonlijk aansprakelijk gesteld worden. Er zijn twee vormen te onderscheiden; interne en externe bestuursaansprakelijkheid. Interne aansprakelijkheid betekent dat de bestuurder ten opzichte van de vereniging of een ander bestuurslid aansprakelijk is. Externe aansprakelijkheid betreft de aansprakelijkheid van de bestuurder ten opzichte van derden (leveranciers, dienstverleners, belastingdienst).

In beginsel (hoofregel, zie boven) valt het handelen van de bestuurders van de vereniging dus onder de normale aansprakelijkheid van de vereniging als rechtspersoon. Indien echter sprake is van persoonlijk onbehoorlijk handelen van de bestuurder, ook als hij uit naam van de vereniging handelt, kan de bestuurder persoonlijk aansprakelijk gesteld worden en kan een beroep gedaan worden op zijn privévermogen voor dekking van de ontstane schade. Het risico op een bestuurdersaansprakelijkheid is in de praktijk zeer klein. Bij verenigingen die vennootschapsbelastingplichtig zijn is die kans echter groter; voor die verenigingen geldt namelijk bijzondere wetgeving.

Exoneratiebeding

Het exoneratiebeding is de bekende bepaling: "het bestuur van de vereniging is niet aansprakelijk voor welke schade, hoe dan ook ontstaan, aan derden" of "betreden van het terrein op eigen risico" of "deelname aan de wedstrijd is voor eigen rekening en risico van de deelnemer" of woorden van gelijke strekking.

Het is absoluut aan te raden een dergelijke bepaling op te nemen in het huishoudelijk reglement, het havenreglement of de wedstrijdregelingen van de vereniging. Het is echter niet zo, dat de vereniging door het opnemen van een dergelijke bepaling nimmer aansprakelijk gesteld zou kunnen gaan worden. Het maakt alleen wel duidelijk dat de bewijslast moet komen van diegene, die meent schade geleden te hebben.

Procedure

Indien een persoon (een derde) meent schade geleden te hebben als gevolg van een handeling of een activiteit van de vereniging, zal hij normaliter in eerste instantie de vereniging schriftelijk aansprakelijk stellen. Als de vereniging de aansprakelijkheidstelling afwijst, zal het slachtoffer naar de rechter toe moeten om via een privaatrechtelijke procedure de vereniging aansprakelijk te laten stellen. De rechter zal dan uiteindelijk bepalen of de vereniging geheel of gedeeltelijk aansprakelijk is (en dus de geleden schade geheel of gedeeltelijk moet betalen).

Schuldigheid

Probleem bij de aansprakelijkheid is de vraag in hoeverre de vereniging schuldig is aan een bepaald voorval. Dat zijn vaak geen vragen waar een simpel 'ja of nee' op te geven is. Veelal zal het afhangen van een aantal factoren, die de rechter in een juridische procedure allemaal zal meewegen in zijn uiteindelijke oordeel. De aansprakelijkheidsproblematiek is dus niet zwart-wit, maar grijs.

Voorbeelden:

1. Als een persoon, een lid of een passant, op de steiger struikelt, bijvoorbeeld omdat hij 'een borrel op heeft', en daardoor persoonlijk letsel oploopt, is de vereniging daaraan niet schuldig en dus niet aansprakelijk. Als het slachtoffer echter bij de rechter aannemelijk kan maken dat het bestuur telkenmale geweest is op de gladde steigers en kennelijk steevast nalatig is geweest om er iets aan te doen, dan zal de rechter al gauw van oordeel zijn dat de vereniging wél schuldig is en dus aansprakelijk. Discussabel wordt het, wanneer 'een zware vent' bekapt en bezakt met bagage een klein vinger-steigertje opstapt en door een steigerplank zakt, terwijl het bestuur kan aantonen dat zij alle mogelijke normale onderhoudswerkzaamheden keurig heeft uitgevoerd. De rechter zal dan geneigd zijn beide partijen gedeeltelijk aansprakelijk te stellen.

2. Als een vereniging een wedstrijd uitschrijft voor beginnende Optimistzeilertjes aan het begin van het seizoen (waarbij de watertemperatuur nog laag is) en het waait hard, dan doet het wedstrijdcomité van die vereniging er verstandig aan de wedstrijd af te gelasten om niet aansprakelijk gesteld te worden voor het geval er schade ontstaat of persoonlijk letsel. Immers, zeilen onder die omstandigheden is niet verantwoord en door het houden van de wedstrijd wordt onverantwoord vaargedrag toch uitgelokt, ondanks het feit dat de deelnemers voor eigen risico meedoen. Gaat het echter niet om beginnende Optimistzeilertjes, maar om ervaren topzeilers of surfers, dan kan het varen onder die omstandigheden wel degelijk als verantwoord worden beschouwd ("het wordt dan net leuk") en loopt de vereniging dus een veel kleiner risico om aansprakelijk te worden gesteld. En als de wedstrijd met de beginnende Optimistzeilertjes later in het seizoen plaatsvindt en het water dus een stuk warmer is, ook dan is het risico aanzienlijk kleiner en dus de kans op een aansprakelijkheidstelling kleiner. En natuurlijk spelen de door de vereniging getroffen voorzorgmaatregelen, de inzet van rescue-boten bijvoorbeeld, steeds een belangrijke rol. Kortom, de vraag of een vereniging aansprakelijk is voor een schadegeval of persoonlijk letsel tijdens een wedstrijd is van tal van factoren afhankelijk, die allen in redelijkheid door de rechter meegewogen zullen worden. Maar voor alle duidelijkheid: als een vereniging een wedstrijd uitschrijft onder normale omstandigheden en alle gebruikelijke voorzorgmaatregelen neemt die redelijkerwijs van de vereniging verlangd kunnen worden en er ontstaat een schade doordat zeiler A over stuurboord varende niet uitwijkt voor zeiler B, die over bakboord vaart, dan zal de vereniging nimmer aansprakelijk gesteld kunnen worden voor welke schade dan ook, vanwege het feit dat de vereniging die wedstrijd uitschrijft.

Verzekeren

Verenigingen doen er absoluut verstandig aan zich te verzekeren tegen wettelijke aansprakelijkheid. Niet dat daarmee uitgesloten kan worden dat de vereniging aansprakelijk gesteld wordt, maar als dat gebeurt dan worden in ieder geval de kosten, die de vereniging aan het slachtoffer moet betalen, door de verzekering gedekt. In een beperkt aantal gevallen is het te overwegen, naast een verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid, ook een bestuursaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Met name voor de grote verenigingen met aanzienlijke kapitaalgoederen (gebouwen, haventerreinen) en/of meerdere personen in dienst en waar dus grotere financiële risico's zijn, is een dergelijk bestuursaansprakelijkheidsverzekering een punt van overweging.

Het Watersportverbond heeft, in samenwerking met Baggers Assurantiën BV, een verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid ontwikkeld, exclusief voor de bij het Watersportverbond aangesloten verenigingen en klassenorganisaties. Daarbij is de schade verzekerd die kan ontstaan door handelingen van alle personen die uit naam van de vereniging iets doen, dus zowel bestuursleden, als commissieleden en leden. De door de vereniging te betalen premie is afhankelijk van het aantal leden van die vereniging, de omzet in de kantine, als de vereniging die heeft en de omzet van de liggelden, als de vereniging de jachthaven exploiteert.

Tevens heeft het Watersportverbond, in samenwerking met Baggers Assurantiën BV, een bestuursaansprakelijkheidsverzekering ontwikkeld. De te betalen premie is afhankelijk van het te kiezen verzekerde bedrag.

Informatie over de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering en de bestuursaansprakelijkheidsverzekering staan in de brochure 'Het Verzekeringspakket voor Watersportverenigingen en klassenorganisaties'.

Nadere informatie.

Baggers Assurantiën BV (Robbert of Rene Baggers), Rijksweg 57, 1115 AJ Duivendrecht, tel. 020-6995555, klik hier voor email info@baggers.nl of hier voor de website www.baggers.nl